

Z d ů v o d ů:

Podle § 1 zákona č. 91/1934 může soud na místě trestu smrti uvedeného v zákoně uložit trest těžkého žaláře doživotního nebo dočasného od patnácti do třiceti let, jsou-li polehčující okolnosti tak závažné, že by trest smrti byl nepřiměřeně přísný. Zákon tedy při dočasném trestu na svobodě, který může být uložen místo trestu smrti, přesně určil jeho nejnižší a nejvyšší hranici. V § 5 cit. zák. je stanoveno, že odvoláním lze odporovati rozsudku i z důvodu, že trest na svobodě uložený na místě trestu smrti není přiměřený. Při uložení dočasného trestu na svobodě je tedy odvolání obžalovaného přípustno jen tehdy, když soud v rozpětí obou zmíněných hranic uložil obžalovanému trest na svobodě vyšší než 15 let. V souzeném případě uložen byl obžalované těžký žalář 15 let, tedy nejnižší hranicí, pod níž soud vůbec nesměl sejít ani v případě pro obžalovanou nepříznivějším, hledíc k závažnosti okolností polehčujících, ježto by jinak byl zatížil rozsudek zmatečností podle § 344 č. 12 tr. ř.

V případech spadajících pod ustanovení § 1 zák. č. 91/1934 nelze vůbec použití předpisu § 338 tr. ř., ježto, jak nahoře uvedeno, vyměření trestu na svobodě na místě trestu smrti, který je v zákoně stanoven, jakož i vliv okolností polehčujících též na výši tohoto trestu na svobodě jsou zvláště upraveny tímto zákonem. Nejde tu o trest na svobodě, který by podle zákona měl být vyměřen mezi deseti a dvaceti lety anebo na doživotí, jak předpokládá § 338 odst. 2 tr. ř., takže pro použití § 338 tr. ř. schází již první předpoklad, že jde totiž o trest na svobodě v zákoně stanovený v uvedeném rozpětí. Funkci, kterou jinak, pokud jde o tresty na svobodě zákonem stanovené, má ustanovení § 338 tr. ř., převzal § 1 zák. č. 91/1934 pro obor trestu smrti pro případ, že polehčující okolnosti jsou tak závažné, že trest smrti by byl nepřiměřeně přísný. I z této úvahy jasně plyne, že nelze při použití § 1 cit. zák. přikročit k dalšímu snižování trestu za použití § 338 tr. ř.

Bylo proto odvolání obžalované odmítnouti jako nepřípustné.

Čís. 5084.

Ustanovení § 41 č. 1 zák. o ochraně cti č. 108/33 aplikuje jen všeobecnou normu čl. IX. uvoz. zák. k tr. zák. na obor ochrany cti s jediným omezením, že zpětné působení nových norem je vyloučeno jen, byly-li dosavadní předpisy vinníkovi z ř e j m ě příznivější; ustanovení § 7 obč. zák. nemá tu místa.

Ustanovení § 15 (2) zák. č. 108/1933 je z oněch předpisů, jež podle § 41 č. 1 cit. zák. platí o trestných činech spáchaných před účinností tohoto zákona jen za předpokladu, že ustanovení dosavadního práva nebyla vinníku zřejmě příznivější.

Zanechal-li zesnulý manželku a syna, není za platnosti zákona č. 108/33 jeho bratr oprávněn podle § 15 (2) cit. zák. stíhati útok na čest zemřelého, třebaže mu v době stíhacího návrhu právo to podle § 495 odst. 2 tr. zák. příslušelo.

(Rozh. ze dne 19. září 1934, Zm II 264/34.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl po ústním líčení zmateční stížnost soukromého obžalobce do rozsudku krajského soudu trestního v Brně jako soudu kmetského ze dne 6. února 1934, jímž byl obžalovaný podle § 259 čis. 1, 2 tr. ř. zproštěn z obžaloby pro přečin pomluvy podle § 2 zákona ze dne 28. června 1933, čis. 108 sb. z. a n. a § 1 zákona čis. 124/1924 sb. z. a n.

Důvody:

Zmateční stížnosti dovolávající se důvodů zmatečnosti podle § 281 čis. 5, 9 a), c) tr. ř. nelze přiznati úspěch.

Z rozsudečného výroku v souvislosti s rozhodovacími důvody napadeného rozsudku vysvětluje, že obžalovaný byl podle § 259 čis. 1 tr. ř. zproštěn z obžaloby, pokud jde o útok na čest zemřelého Tomáše B-i, a podle § 259 čis. 2 tr. ř., pokud jde o útok na čest soukromého obžalobce samotného, Jana A. B-i.

Co se týče druhého případu, vytyká stížnost napadeného rozsudku zmatek podle čis. 9 a), dovozujíc, že stíhaný článek haní a tupí z-ské závody tvrzením, že tu byl »vzduchoprázdny prostor, který se objevil na konci plánů reorganisace z-ských podniků vývozem strojů do zahraničí«, čímž bylo prý naznačeno a vyjádřeno, že B-ovy podniky jsou v krizi, snad i před zánikem, a čímž byl nejen zemřelý Tomáš B., nýbrž i soukromý obžalobce Jan A. B. jako nynější chef a předseda správní rady B-ových závodů vydán v opovržení a snižen v obecném mínění, zvláště když se přihlíží k tomu, že B-ovy závody pracují, jak prý obecně známo, zásadně bez bankovního úvěru. Stížnost shledává proto v obsahu stíhané statě objektivní skutkovou podstatu přečinu podle §§ 488, 491 tr. zák., pokud se týče §§ 1 a 2 zákona čis. 108/33 sb. z. a n.

Stížnost neprovádí hmotněprávní zmatek čis. 9 a), jak by měla podle ustanovení § 288 odst. 2 čis. 3 tr. ř. činiti, na nezúženém a nezměněném skutkovém podkladě, jak jej rozsudek zjišťuje, nýbrž na podkladě, který si stížnost sama svémocně sestrojuje, neboť jednak rozsudek nezjišťuje skutkový předpoklad stížnosti, že B-ovy závody pracují bez bankovního úvěru, jednak nedbá stížnost skutkového předpokladu, z něhož napadený rozsudek zřejmě vychází, že totiž poukaz článku k finanční situaci B-ových závodů, pokud se týče k tomu, že »hospodářsky neprosperovaly«, mohl se týkati jen doby před úmrtím Tomáše B-i; bylť článek podle svého obsahu uveřejněn v den po pohřbu Tomáše B-i — a týkal se tedy skutečností, za něž nemohl soukromý obžalobce v době uveřejnění článku (rozuměj průměrným čtenářem) býti pokládán zodpovědným. Netřeba se tedy vůbec zabývati otázkou, zda a za jakých okolností tvrzení špatného hospodářského stavu podniku zahrnuje v sobě útok na čest majitele podniku neb osob za jeho vedení odpovědných, totiž útok, který snižuje neb aspoň ohrožuje způsobem v trestním zákoně vytčeným v očích spoluobčanů onu vážnost a úctu postiženého, na kterou má nárok podle své osobnosti (rozh. 2962 sb. n. s.), protože stížnost nenapadá skutkový podklad uvedeného již přesvědčení nalézacího soudu, že případná výtku, o niž jde, vztahuje se na vedení podniku v době, kdy soukromý obžalobce zaň neodpovídal, a protože při doličování hmotněprávního zmatku podle čis. 9 a) stížnost nevychází z tohoto skutkového před-

pokladu rozsudku, podle něhož šlo o okolnosti souvislé s činností zemřelého Tomáše B-i, nikoliv s činností soukromého obžalobce, takže tu nebyl třetím osobám poznatelný věcný vztah mezi obsahem projevu a osobou soukromého obžalobce.

Pokud by tu mohlo jíti o útok na čest zemřelého Tomáše B-i, rovněž netřeba se obíratí dotčenými vývody stížnosti, jelikož neobstojí, jak bude dole dovedeno, námitky stížnosti s hlediska zmatku čís. 9 c) proti názoru nalézacího soudu, že soukromý obžalobce nebyl oprávněn stíhati útok na čest Tomáše B-i, jakožto svého zemřelého bratra.

Po této stránce nepochybil nalézací soud, pokud hájil stanovisko, že soukromý obžalobce byl sice podle § 495 odst. 2 tr. zák. oprávněn stíhati před účinností zákona čís. 108/33 sb. z. a n. útok na čest svého bratra Tomáše B-i, v době útoku již zemřelého, že však k tomu není oprávněn podle § 15 odst. 2 zákona čís. 108/33 sb. z. a n., jelikož zemřelý Tomáš B. zanechal manželku a syna a uvedené ustanovení zákona čís. 108/33 poskytuje sourozencům zemřelého žalobní právo jen pro případ, není-li tu někdo z první skupiny oprávněných osob v úvahu tu přicházejících, totiž manžel, děti, vnukové, rodiče a staří rodiče (pokud se týče byl-li trestný čin spáchán některou z těchto osob a není-li tu jiné takové osoby oprávněné k soukromé obžalobě), a že konečně ustanovení § 15 al. 2 cit. zák., jsouc zařadeno do druhého oddílu tohoto zákona, je z oněch předpisů, jež podle § 41 čís. 1 cit. zák. platí o trestných činech spáchaných před účinností tohoto zákona jen za předpokladu, že ustanovení dosavadního práva nebyla vinníku zřejmě příznivější (viz po této stránce rozhodnutí Zm I 7/34). Není-li tudíž soukromý obžalobce jako bratr zemřelého Tomáše B-i podle zákona čís. 108/33 k žalobě oprávněn, kdežto jím byl podle právního stavu před účinností tohoto zákona, a záleží-li takto rozdíl mezi použitím dosavadního nebo nového práva pro obžalovaného v tom, že má býti v prvním případě odsouzen, v druhém však nadobro zproštěn, je na bledni, že je nové právo vinníkovi v souzeném případě zřejmě příznivější. To stížnost vlastně též uznává, má však přece za to, že výklad, jakéhož se dostalo ustanovení § 41 čís. 1 cit. zák. v napadeném rozsudku, by byl »příliš paušální a neurčitý«, že uvedené ustanovení blíže neupravuje způsob použití nových právních norem na případy sběhnuvší se před účinností těchto norem, že tudíž nutno sáhnouti k pravidlům výkladu podle § 7 obč. zák. a držeti se takto zásady vytčené v § 5 obč. zák., že nové zákony se nevztahují na práva dříve nabytá. Stížnost dospívá tedy k závěru, že ustanovení § 41 čís. 1 cit. zák. sluší vykládati tak, že by tím nebyla porušena zásada nedotknutelnosti práv soukromým obžalobcem již nabytých.

Stížnost je tu na omylu. Předpis § 41 čís. 1 je tak jasný, že tu není místa pro použití ustanovení § 7 obč. zák., které předpokládá, že pozitivní právní normy žůstávají nás v pochybnostech (rozh. Rv I 996/21), pokud se týče, jsou-li tu mezery zákona. Tomu tak není při jasném znění a smyslu ustanovení, o něž jde, které tu jen všeobecnou normu čl. IX. uvoz. pat. k tr. zák. aplikuje na obor ochrany cti s jediným omezením, že zpětné působení nových norem je vyloučeno jen tehdy, když dosavadní předpisy byly vinníkovi nejen příznivější, nýbrž zřejmě příznivější. Že však v souzeném případě jsou nové normy pro vinníka zřejmě příznivější, bylo již nahoře dovedeno.

Z uvedené zásady vyslovené všeobecně v čl. IX. uvozovacího patentu k trestnímu zákonu a pak speciálně v § 41 čís. 1 zákona čís. 108/33 sb. z. a n. plyne tedy, že dříve spáchaný čin trestný, který je podle nového práva beztrestným, nemůže býti trestán podle práva starého (Miřička, trestní právo hmotné str. 27). Zásada tato jest ustanovena ve prospěch vinníka a nemůže jí býti na závadu, že žalobce, ať veřejný či soukromý, pozbývá tím bývalého nároku na stíhání pachatele; jeť tato jeho újma jen nutným rubem použití této zmíněné již zásady, jejíž požitelnost by vůbec nebyla možná bez této újmy.

Je-li však ustanovení § 41 čís. 1 a tím i § 15 odst. 2 cit. zák. použití na souzený případ, je na věc nazíratí tak, že v době rozhodování o věci se ukázalo, že trestní řízení bylo zahájeno bez návrhu v zákoně oprávněného žalobce, pročež nalézací soud v tomto směru plným právem osvobodil obžalovaného podle § 259 čís. 1 tr. ř. Tím padá i námitka stížnosti s domnělého hlediska § 281 čís. 5 tr. ř. vznesená, že na souzený případ nedopadá podle svého doslovu ustanovení § 259 čís. 1 tr. ř.

Čís. 5085.

Pro skutkovou podstatu zločinu podle § 4 zák. čís. 269/1919 sb. z. a n. nestačí, že někdo padělaný peníz udává, nýbrž je třeba ještě zjistiti, že tak činí vědomě (že udávaje peníz, o který jde, věděl, že udává padělek).

(Rozh. ze dne 20. září 1934, Zm I 960/34.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném zasedání zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu trestního v Praze ze dne 9. července 1934, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podle § 4 zákona čís. 269/19 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a věc vrátil nalézacímu soudu, by o ní znova jednal a rozhodl.

Důvody:

Obžalovaný uplatňuje číselně důvod zmatečnosti čís. 4 § 281 tr. ř., poukazuje však zřejmě i k důvodu zmatečnosti čís. 9a) § 281 tr. ř. výtkou, že by mohl býti uznán vinným zločinem podle § 4 zákona čís. 269/19 sb. z. a n. jen, kdyby bylo zjištěno, že udával vědomě padělanou desetikorunu za pravou. Nalézací soud zjistil sice výpovědi svědka Jaroslava B-ého, že desetikoruna, již mu stěžovatel platil a již pak udal, byla padělaná, avšak toto zjištění o sobě nestačí k výroku o vině stěžovatelově zločinem podle § 4 zákona čís. 269/19 sb. z. a n. Nestačí totiž, že někdo padělaný peníz udává, nýbrž je třeba ještě zjistiti, že tak činí vědomě, že, udávaje peníz, o který jde, věděl, že udává padělek.

Nalézací soud však zjistil jen, že stěžovatel, udávaje desetikorunu, označenou svědkem B-ým za padělek, musel si uvědomiti, že jde o peníz podezřelý, aniž se obíral otázkou, zda stěžovatel ji dále udával s vědomím, že jde skutečně o padělek, pokládaje za postačující k odů-